

Въстанието на Асен и Петър (1185–1187)

Публикувано от **dasddsas** на **21.02.2011**

Въстанието на Асен и Петър (1185–1187)

Въстанието на братята Асен и Петър, принадлежащи към българската аристокрация, слага край на продължилото повече от век и половина византийско владичество. Това се случва във време, когато империята претърпява тежка вътрешна криза. Византия загубила много от малоазийските си владения, пропаднали опитите ѝ да си върне загубените територии в Южна Италия, зачестили опитите на аристокрацията за отцепване от централната власт. Всичко това било придружено от стопански упадък. Появила се силна конкуренция от страна на италианските републики Венеция, Генуа и Пиза. Особено тежко станало положението между 1183-1185, когато империята трябвало да се бие на два фронта: от една страна нахлули унгарците в съюз със сръбския жупан Стефан, от друга приели ново нашествие на норманите. След кратка обсада на 24 август 1185 Солун паднал в ръцете на норманите.

От разказите на Никита Хониат се съди, че в началото на въстанието стоели две събития. Първото засягало желанието на братята Тодор и Белгун, по-късно станали известни като Петър и Асен, да бъдат зачислени в прониатските списъци на империята. С тази цел през ранната есен на 1185г. те посетили василевса Исак II Ангел в Кипсела, точно когато той се готвел да се отправи на поход срещу норманите. Той отказал на братята и ги отпаднал с обидни думи. Това предизвикало гнева им и те заявили, че ще отмъстят, като дори загатнали за възможно въстание.

Тези събития съвпаднали с едно извънредно данъчно облагане, наложено от Исак II Ангел във връзка със сключения мир между Византия и Унгария и женитбата му с дъщерята на унгарския крал. В резултат на това, негативните настроения на старопланинските жители се засилили още повече. Избухнало масово недоволство. Асен и Петър се възползвали от това, за да започнат въстание. То било вдигнато в края на ноември 1185г., в Търново, една от най-яките крепости по това време, където се намирал и центъра на родовите владения на братята. Във връзка с освещаването на новата църква „Свети Димитър“ в града се стекло голямо множество. Асен и Петър използвали това и отправили призив за въоръжена борба. За да предизвикат по-голям отклик, те пуснали слух, че чудотворната икона на светеца Димитър мистериозно изчезнала от самия Солун и дошла в новия търновски храм. Българите разтълкували това като знак, че свети Димитър сам отказал да покровителства ромеите и приели това като сигурна гаранция, че светецът приема делото на българите. Тогава по-възрастният от братята, Тодор, сложил на главата си

златен венец, наметнал се с червена хламида, обул червени обуца и приел името Петър. Това представлявала коронацията на новия български цар и начало на въстанието.

В началото византийският император нямал възможност за адекватен контраудар, тъй като бил зает с норманите и узурпатора Исак Комнин. Едва през декември 1185 той изпратил срещу въстаниците чичо си севастократор Йоан. До сражение обаче не се стигнало, защото се появили слухове за готвен от пълководеца преврат. Императорът отстранил чичо си от поста и на негово място изпратил зет си Йоан Кантакузин.

През една нощ, използвайки недостатъчната укрепеност на византийския лагер, Асеновци разгромили новата имперска армия. По-голямата част от нея била избита, а сам пълководецът се спасил с бягство.

Третият опит на Константинопол да спре въстанието бил възложен на прославения военачалник Алексий Врана, но вместо да използва дадената му армия, за да разгроми българите, той я обърнал срещу империската столица, с цел да свали василевса и да заеме престола. Избухналата междуособица продължила няколко месеца и завършила със смъртта на узурпатора.

През 1186 лично Исак II Ангел оглавил похода срещу Асеновци. Те били принудени да се оттеглят на север от Дунав при съюзните им кумани. Тук между братята се появили известни разногласия и като водач се наложил по-младият Асен. В югозападните земи вдигнал бунт техният съмишленик Добромир Хриз. През 1187 Исак II Ангел предприел поход на север от Стара планина и обсадил Асеновци в Ловеч.

Тримесечните напразни усилия убедили императора, че битката е безсмислена. Той направил предложение за мир. Бил сключен договор, според който най-младият брат, Калоян, трябвало да отиде в Цариград като заложник за спазване на споразумението.

С това завършил първият и най-важен етап от освободителното дело на Асеновци. Възстановена била българската държава, а неин център станал Търново.